

Möjligheten att beviljas ställning som varaktigt bosatt när personen saknar egen försörjning

RS/019/2021

Fastställelsebeslut: RA/044/2021			Version 1.0
Beslutsdatum: 2021-02-25			
Gäller för: hela myndigheten			
Gäller från och med: 2021-02-25			
Datum för revidering	Version	Avsnitt som reviderats	Beslutsbeteckning
ange datum	nummer	innehåll	XX/XXX/XXXX
ange datum	nummer	innehåll	XX/XXX/XXXX

Fakta om rättsliga ställningstaganden

Rättsliga ställningstaganden utgör Migrationsverkets uttalanden om hur en författning bör tolkas och är styrande för myndighetens medarbetare. De beslutas av chefen för rättsavdelningen.

Rättsliga ställningstaganden förs in i en särskild dokumentserie, RS-serie. Dokumentserien är gemensam för hela myndigheten. Beslut om fastställande, ändringar och upphävande av ett rättsligt ställningstagande förs in i beslutsdokumentserien för chefen för rättsavdelningen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	3
1. Syfte.....	4
2. Gällande rätt.....	4
3. Rättslig bedömning.....	5
3.1 Vem kan beviljas ställning som varaktigt bosatt	5
3.2 Ställning som varaktigt bosatt kan inte beviljas på förmånligare villkor än enligt direktivet	5
3.3 Bosättningsstid	6
3.4 Försörjning.....	6

Sammanfattning

Rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning¹ (nedan kallat direktivet) och Sveriges nationella lagstiftning saknar bestämmelser som särskilt behandlar beviljandet av ställningen som varaktigt bosatt till familjemedlemmar. Varje tredjelandsmedborgare som ansöker om ställning som varaktigt bosatt måste prövas var för sig och ställningen beviljas till den personen.

För att en tredjelandsmedborgare ska beviljas ställning som varaktigt bosatt måste denne fullt ut kunna försörja sig själv och sin familj.

Migrationsverkets bedömning är att det saknar betydelse huruvida personen har kunnat försörja sig själv genom egna medel, så länge denne har blivit försörjd av någon annan och inte legat det sociala biståndssystemet till last. En sådan tredjelandsmedborgare kan beviljas ställning som varaktigt bosatt.

¹ EUT L 16, 23.1.2004, s. 44–53 (Celex 32003L0109).

1. Syfte

Direktiv 2003/109/EG föreskriver bland annat att en person, för att beviljas ställning som varaktigt bosatt, måste ha bott i medlemsstaten i fem år samt kunna försörja sig själv och sina familjemedlemmar.²

Syftet med detta ställningstagande är att besvara frågan om personer som saknar egen försörjning kan beviljas ställning som varaktigt bosatt. Så kan till exempel vara fallet för en person som tidigare har haft ett uppehållstillstånd på fem år som familjemedlem till en person som har haft ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat. Ställningstagandet belyser även till viss del bosättningskriteriet.

2. Gällande rätt

De EU-rättsliga bestämmelserna om varaktigt bosatta och deras familjemedlemmar finns i direktiv 2003/109/EG. Räckvidden av direktivet utökades genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/51/EU av den 11 maj 2011 om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG i syfte att utöka dess räckvidd till att omfatta även personer som beviljats internationellt skydd³ (ändringsdirektivet). Direktivets bestämmelser om beviljandet av ställning som varaktigt bosatt i en medlemsstat har genomförts i svensk rätt och återfinns framför allt i kapitel 5 a utlänningslagen (2005:716).

Syftet med direktivet är att tredjelandsmedborgare som har vistats lagligen i en medlemsstat under en viss tid och som har uppehållstillstånd för en längre tid ska kunna erhålla en särskild rättslig ställning som ska tillförsäkra dem en uppsättning enhetliga rättigheter som ligger så nära unionsmedborgarnas rättigheter som möjligt.⁴

Villkoren för att förvärva ställning som varaktigt bosatt finns i kapitel II, artiklarna 4–6, i direktivet.

Artikel 4.1 i direktivet föreskriver att medlemsstaten ska bevilja ställning till tredjelandsmedborgare som varit lagligen och oavbrutet bosatta inom medlemsstatens territorium i fem år omedelbart före inlämnandet av ansökan.

² Artikel 4.1 och 5.1 a.

³ EUT L 132, 19.5.2011, s. 1–4 (Celex 32011L0051).

⁴ Skäl 2 i direktivet.

Motsvarande bestämmelse har implementerats i 5 a kap. 1 § första stycket utlänningslagen av vilken framgår att ställningen ska beviljas om sökanden de senaste fem åren utan avbrott har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.

Enligt artikel 5.1 a i direktivet ska medlemsstaterna kräva att tredjelandsmedborgaren styrker att de för egen räkning och för de familjemedlemmar gentemot vilka de har försörjningsansvar förfogar över stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att de ska kunna försörja sig själva och sina familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten. I 5 a kap. 2 § utlänningslagen uttrycks att sökanden fullt ut ska kunna försörja sig och sin familj med egna medel så att grundläggande behov av uppehälle och bostad är tillgodosedda.

3. Rättslig bedömning

3.1 Vem kan beviljas ställning som varaktigt bosatt

Det finns inga bestämmelser i varken direktivet eller den nationella lagstiftningen som särskilt behandlar beviljandet av ställningen till familjemedlemmar. Direktivet innehåller visserligen bestämmelser om uppehållstillstånd för familjemedlemmar. Men de bestämmelserna avser endast de fall med familjemedlemmar till en tredjelandsmedborgare som har ställning som varaktigt bosatt i en första medlemsstat och som utövar sin rätt att vistas i en andra medlemsstat.⁴

Varje tredjelandsmedborgare som ansöker om ställning som varaktigt bosatt måste således prövas var för sig och ställningen beviljas till den personen.

3.2 Ställning som varaktigt bosatt kan inte beviljas på förmånligare villkor än enligt direktivet

Av artikel 13 i direktivet framgår att: *”Medlemsstaterna får utfärda uppehållstillstånd som gäller permanent eller tills vidare på förmånligare villkor än de som anges i detta direktiv. Sådana uppehållstillstånd skall inte ge rätt till bosättning i andra medlemsstater enligt kapitel III i detta direktiv.”*⁵ Enligt EU-domstolen ska artikel 13 tolkas så, att en medlemsstat inte får utfärda EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta enligt villkor som är förmånligare än de som föreskrivs i direktivet.⁶

Varje tredjelandsmedborgare måste alltså uppfylla samtliga förutsättningar, som ställs upp i direktivet, för att beviljas ställning som varaktigt bosatt.

⁴ Jfr artikel 16 i direktivet och dom av den 17 juli 2014, Tahir, mål C-469/13, EU:C:2014:2094, p. 36.

⁵ Se även skäl 17 i direktivet.

⁶ Dom av den 17 juli 2014, Tahir, mål C-469/13, EU:C:2014:2094, punkt 40–44.

3.3 Bosättningsstid

Av skäl 6 i direktivet framgår att det viktigaste kriteriet för att kunna förvärva ställning som varaktigt bosatt är kravet på fem års legal och oavbruten bosättningsstid.⁷ Ett barn som är under fem år kan således inte beviljas ställning som varaktigt bosatt, eftersom barnet omöjligt kan ha bott i Sverige i fem år.⁸

3.4 Försörjning

För att en tredjelandsmedborgare ska beviljas ställning som varaktigt bosatt måste denne fullt ut kunna försörja sig själv och sin familj. I direktivet föreskrivs att personen måste visa att han eller hon förfogar över stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att försörja sig själv och de familjemedlemmar gentemot vilka denne har försörjningsansvar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten.¹⁰

Vilka familjemedlemmar sökanden har försörjningsansvar för måste bedömas från fall till fall, men utgångspunkten är att sökanden har försörjningsansvar för de familjemedlemmar som finns i hushållet. Enligt Migrationsverkets bedömning avses här de personer som tredjelandsmedborgaren faktiskt försörjer; inte de särskilda fall med familjemedlemmar till en tredjelandsmedborgare som har ställning som varaktigt bosatt i en första medlemsstat och som utövar sin rätt att vistas i en andra medlemsstat.⁹

Migrationsverkets bedömning är att det inte finns något krav på att tredjelandsmedborgaren, som ansöker om ställning som varaktigt bosatt i Sverige, själv måste ha inkomster som täcker försörjningen.

Ett av huvudsyftena med att ställa upp ett försörjningsvillkor är att personerna inte ska belasta systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten.¹⁰ Av prop. 2005/06:77 framgår även att det vid bedömningen av om försörjningskravet är uppfyllt i det enskilda fallet, ska tas hänsyn till den ekonomiska förmågan hos såväl sökanden som familjemedlemmarna. I den mån familjemedlemmen själv har ekonomisk förmåga innebär detta att kravet på den som ansöker om att få ställning som varaktigt bosatt minskar i motsvarande mån.¹³

Frågan är då hur ansökan ska bedömas i de fall sökanden helt saknar egen försörjningsförmåga. Så kan till exempel vara fallet när sökanden tidigare har haft ett uppehållstillstånd på fem år som familjemedlem till en person som har haft ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat.

⁷ Se artikel 4.1 i direktivet och 5 a kap. 1 § första stycket utlänningslagen.

⁸ Jfr dom av den 17 juli 2014, Tahir, mål C-469/13, EU:C:2014:2094, punkt 34 och 37. ¹⁰ Se skäl 7 och artikel 5.1 a i direktivet samt 5 a kap. 2 § utlänningslagen.

⁹ De familjemedlemmar som avses i artikel 16 i direktivet och definieras i artikel 2 e. Sverige valde istället vid införandet av direktivet att utgå från den definition av familjemedlemmar till EES-medborgare som återfinns i 3 kap. 2 a utlänningslagen. Jfr här även med dom av den 17 juli 2014, Tahir, mål C-469/13, EU:C:2014:2094, punkt 36.

¹⁰ Artikel 5.1 a i direktivet, prop. 2005/06:77 s 143 och SOU 2005:15 s 183. ¹³ Se prop. 2005/06:77 s. 143, men jfr även SOU 2005:15 s 183.

Migrationsverkets bedömning är att det saknar betydelse huruvida en person har kunnat försörja sig själv genom egna medel, så länge denne har blivit försörjd av någon annan och inte legat det sociala biståndssystemet till last. En sådan tredjelandsmedborgare kan således beviljas ställning som varaktigt bosatt. Det innebär till exempel att en maka eller ett barn, som blivit försörjd av sin make/förälder, kan beviljas ställningen.